

megvigasztal, katarzist okoz. Ha az enyém, kiegyensúlyozottá, megelégedetté, boldoggá tesz. Jézus igen dialektikusan fogalmaz e témában: Úgy világítson világosságotok, az emberek előtt, hogy a ti jótetteiteket lássák, és mennyei Atyátokat dicsőítsék! Mt 5,16; 6,1-4; 16-18) „Vigyázzatok ám, hogy igaz életeteket ne azért éljétek az emberek elé, hogy megbámuljanak, de ha mégis, nincs béretek Apátoknál, a Mennyeinél! (Mt 23, 5; Lk 6, 24) Amikor tehát jótékonykods, ne trombitálj magad elé, ahogy a komédiások csinálják az összejöveleken meg a sikátorokban, hogy (aztán) megtapsolják őket az emberek! Ámen, azt mondom nektek: elnyerték a bérüket. (Mtörv 15,11) Amikor viszont te jótékonykods, ne vegyen róla tudomást a balod, mit csinál a jobbod, hogy jótékonyságod a rejtekben történjék; és Apád, a rejtekben néző, majd megfizet neked.”

Ha gyakorlattá lesz nálam a szépen viselkedés, ez már mehet szinte öntudatlanul is. „Szinte” – mondom, mert, ha kell, reflektálni tudok azért rá, de csak, ha kell. Egyébként nem, mert nem én vagyok benne a fontos. Ami a dolog esztétikai oldalát illeti, férfi társaim, ne szégyelljünk szépen viselkedni! Nem kell némi gorombasággal fűszerezni, ha valami szépet találtunk csinálni valakinek. Az még nem nőiesít el minket. Kivéve, ha udvarlásnak venné, amit nem annak szántunk. A szép nemnek és a művészeknek kétségtelenül több érzékük van a szép tettekhez, mint a többieknek. Ettől még nem lesznek istenek és dívák. Sajnos hajlamosak többet megengedni maguknak, mint mások. Ha közel vagyunk hozzájuk, jó erre figyelmeztetni őket.

7. A szent. Minden szent, ami istené. Így az egész teremtés. De akkor mi a profán? Világias minden, ami független az istenitől, vagy legalábbis függetlenedni próbál. Az önállósulás nem egyenlő a függetlenedéssel!

7.1. Szent a gondolat, mely méltó az Istenhez. Akár komoly, akár vidám. Ami igaz, jó és szép, az szent is. Ami nem, az nem.

7.2. Szent a szó, mely szent gondolatokat fejez ki. A nem nyelvi eszközökkel kifejezett szent gondolatok is szentek. Nemcsak a szent zene, a misztériumjáték, a szent tánc, a liturgia, az egyházművészeti alkotások, hanem az értékes világi alkotások is. Világi, nem világi! PL Sánta Ferenc: Halálnak halála.

7.3. Szent minden cselekedet, mely Istennek tetszik. Ezért hát csak a bűnös, önző tettek nem szentek, mégha annak szánták is őket, akkor sem. Még tudatlanságból téves tettek is lehetnek szentek a jószándék miatt, melyből fakadnak. Ezért mondják, hogy a butaság a nyolcadik szentség. Ettől még a téves szent tettek okozhatnak szörnyű károkat. Erkölcsileg és szakrálisan pozitívak lehetnek, (jók és szentek); míg logikailag, gyakorlatilag negatívak (hamisak, károsak). PL keresztes hadjáratok, főképp a gyerekeké!

HÉJJ TIBOR

HOZZÁSZÓLÁS

Bóta Tibor novemberi *Koinónia*-ban megjelent „Az ember döntéseinek, cselekedeteinek tudatossága” című írásához.

Eljutott hozzám Bóta Tibor írása, amely korábban a *Koinónia*-ban jelent meg. Gondolataira – kérésének megfelelően – az alábbiakban reflektálok.

„A tudatosítás során ugyanis az énkép egyes összetevőiről kiderülhet, hogy azok az énídeált, nem pedig a valóságot tükrözik. Fény derülhet például arra, hogy az énképben az énídeál szerinti szelídségből fakadó erőszakmentesség valójában a konfliktusoktól, az erőszaktól való félelemből

fakad; vagy, hogy a közösség iránti igény az egyedülléttől való félelemből, nem pedig az énídeál szerinti, és az énkép részévé tett mindent megosztani akarásból fakad. Hasonló módon az ember képzelte lazasága (probléma mentessége) lehet, hogy azt igyekszik elfedni, hogy nem mer semmihez sem komolyabban kötődni, semmibe sem komolyabban belevonódni, mert fél a kiszolgáltatottságtól, az elutasítástól, a kudarctól. Ha az ember elhatalmasodó indulatok közepette érvel az erőszakmentességről, még az is a séma/attitűd módosítás szükségességét jelzi.”

A bold kiemelés az önismeret (hiányának) jelentőségére világít rá – torzítva érzékelt, vagy helyes érzékelés ellenére torzítottan észlelt inputokra befolyásoltan reagálunk – és még elégedettek is vagyunk. Nemcsak hogy nem észleljük a kognitív disszonanciát, hanem így oldjuk fel (tudattalanul), a továbbiakban pedig sémaszerűen „beleragadunk”.

Ami pedig a kurzív kiemelésemet illeti, ennek kapcsán elgondolkodtam a közösségi gyakorlat néhány sajnálatos jelenségén. Valóban a közösség kárára van az erőszakos erőszakmentesség, az összeszorított fogakkal történő kényszermosolygás és a munkát szükséges rossznak tudatosítandó sémarögzítési elvárások diszharmoniaja, ill. ha a már korábban bennem (bennünk) kialakult sémak gondolkodás nélküli elfogadása is gyakorlattá válik.

Gondolatban megpróbáltam továbbvinni az írás végkonklúzióját, hiszen nemcsak azért kell tudatosság, hogy utána sémaszerűen aszerint működjünk, hanem arra is jó a tudatosság, hogy melyek azok a témák, ügyek, helyzetek ahol „sémaszerűen” vissza kell utalnunk a döntést és cselekvést a tudatos szférába. Konkrétan az önbecsapó kísértésekre gondolok: hiúság, uralkodni akarás, népszerűség hajhászás vagy akár túlzott megfelelni akarás.

Miután én – sémaszerűen – pragmatikus vagyok (vagy

azzá váltam az előzetes tudatos észlelések hatására), így nekem fontos a gyakorlati „megfogása” a gondolatoknak, most pl. így. Nekem ettől válik l'art pour l'art tudományból hasznos(ítható) bölcsességgé.

Héjj Tibor a Sapientia Morálteológiai Tanszék oktatója (témája: „A keresztény, felelős vállalkozás”, és a Proactive Management Consulting Kft. Ügyvezetőjeként maga is vállalkozó.

*****

DRYP

MIRŐL MI JUT AZ ESZEMBE

Még csak január végét morzsolgatom, de már a márciusi kerti naplóba próbálom beleélni magam. Mint a színházban. Legutóbb is jóslás-kockázat volt a mackó-barangolás írás, de mintha olvasták volna ezek a bundások is, valóban felbukkantak a nógrádi falvak környékén.

Mégsem próbálom kitalálni lesz-e árnyékuk néhány nap múlva – merthogy az asztalomon ma 28-át mutat a naptár – a portyázó medvéknek. Felénk most éppen összefüggő szürke égbolt borítja a tájat és időnként aprószemcsés hó is szitál belőle. A tegnapi napsütést cserélte le erre a homályra. Ettől még ugyan akadna tennivaló a kertben, például mákot is vethetne, aki szilvaérésre mákos gőzgombócot szeretne készíteni a saját terméséből. Mire ezek a sorok valamelyik elszánt olvasó (mármint az olvasásra elszánt olvasó) elé kerülnek, már elkésett a mákos tipp. Vetni ugyan később is lehet, de akkor már inkább a máktokbarkóké lesz az öröm. Minél korábban vetjük, no meg, ha az időjárás is segítségünkre jön, annál előbb virágozik a mák, így a máktokormányos májusra általában lekési a zsenge gubókat. Későbbi vetésből viszont kedvükre lakmározhatnak a haszontalan ormányosok. Az őszi vetésű máknál gyakorlatilag ezért nincs gond ezzel a kártevővel.

Mielőtt jobban belekeverednék a mákkárosítók közé – mert sorolhatnék még néhányat a máktokszúnyogtól kezdve a mákszár darázson át a mákgyökér ormányosig – inkább beszámolnék egy krumplis tanácskozásról. A

burgonya ültetése úgyis március közepén, végén lesz időszerű, éppen mire ezek a sorok napvilágot látnak.

Történt ugyanis, hogy jósorom úgy hozta, eljutottam Keszthelyre, ahol a Pannon Egyetem Agrártudományi Centrumának épületébe Burgonya ágazati fórumra hívták a Burgonyakutatási Központ e fontos növényünk termelőit. Egyébként is érdekelt a hazai krumpli helyzete, de az igazi indítékot számomra a meghívón szereplő felkért hozzászólók egyike jelentette. Nevezetesen a CBA beszerzési igazgatója. Elébe vágok a slusszpoénnak, mindenki eljött, aki a meghívón szerepelt – a mezőgazdaságért felelős államtitkár is – csak a CBA igazgatója nem. Előtte nap délután mondta le részvételét.

Mielőtt elmondanám miért is sajnáltam ennek a találkozásnak elmaradását, még egy zsörtölődésemről kell, hogy számot adjak. A fórumon meghívott előadóként az Országos Burgonya Szövetség és Terméktanács elnöke tájékoztatta a hallgatóságot (nyomatékkal írtam, hogy hallgatóság, mert senki nem méltatlankodott a hallottak után) amelyből megtudhattuk, hogy csökken a burgonya iránt a kereslet és az európai burgonyatermelőkkel sem tudunk versenyezni, ezért a termőterület is csökkeni fog. Kis túlzással mintha le is beszélte volna a termelőket a tavaszi ültetési szezonról. Mindezt egy talán rózsaszín optimizmussal előadott biztató államtitkári értékelés után. A sok szakmai előadást követően a termelőké volt a szó, akik a keszthelyi nemesítésű fajták termesztési tapasztalatait ismertették. Volt köztük egy dán gazda is, aki 1987-ben egy Balaton közeli községbe telepedett le és 17 ha-on termeszt a keszthelyi burgonyákat. Tájékoztatója valamennyi hazai termelő számára megszívlelendő üzenetet hordozott, miszerint a burgonya autonómiát fenn kell tartani, mert a magyar nemesítésű és a hazai természeti adottságok között sikerrel termesztendő fajták adják az itthoni ellátás biztonságát. Még azon sem kesergett, hogy az új földtörvény a 20 ha-os termőterületéből 3 ha-t szelt le. Kár, hogy addigra a terméktanács elnöke már eltávozott.

Az utolsó hozzászólásnak szánt tájékoztatót sem hallgathatom el. Ebből a burgonyafogyasztási szokásainkról készült statisztikai felmérésből megtudhattuk, hogy a megkérdezett vásárlók 67%-a magyar burgonyát vesz. Miért is? Mert a krumplit a magyar termék felirattal ellátott polcra emeli a kosarába. A CBA-ban – ahol mi is vásárolunk – bizony ezek zöme, ha a származási hely cédulát is elolvassuk, többnyire holland, osztrák, német, vagy éppen francia eredetről tájékoztat. Hazaira alig bukkantunk a magyar üzletlánc boltjában. És így volt/van ez olasz tormával, kínai babbal, kanadai lencsével, egyiptomi sárgaborsóval, hogy a chillei aszalt szilvát már ne is említsem. Persze lehet, hogy az egykor tőzsdén is jegyzett szatmári szilvából inkább pálinkát főznek a gyümölcsészek.